

Гібадуллін Олексій Володимирович

*аспірант Харківського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України*

ORCID: 0000-0002-8574-7941

e-mail: kosenko_alica@ukr.net

ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ В ПРОВІДНИХ ЕКОНОМІЧНО РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ

Розглянуто питання державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери економіки в провідних, економічно розвинутих країнах. Доведено, що адаптація досвіду державного регулювання інноваційним розвитком країн-світових лідерів до умов сьогодення та глобалізаційних викликів актуальна для системи державного регулювання України. Виділено підходи, які доцільно застосовувати в Україні в сучасних соціально-економічних та політичних умовах, у структурі комплексного механізму державного регулювання інноваційного розвитку.

Ключові слова: державне регулювання інноваційного розвитку; механізми державного регулювання; інноваційний розвиток; торгово-промислова сфера; розвиток торгово-промислової сфери; економічно розвинуті країни.

Постановка проблеми. Досвід передових економічно розвинутих країн, використовувани ними моделі державного регулювання інноваційним розвитком, перевірені часом механізми та підходи – вкрай важливі для України, яка на сьогодні декларує важливість інновацій для вирішення нагальних соціально-економічних проблем. Застосування ж на практиці винятково одного з підходів, без його адаптації до суспільно-культурних, економічних, політичних особливостей України та сьогодення, значно звужує можливий економічний ефект. Бо модель державного регулювання інноваційним розвитком, що була успішна в одному випадку, може бути або абсолютно нерезультативна – в іншому, або вкрай негативна при певних обставинах. Виважена система державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери економіки, що використовує провідний та ефективний досвід, – запорука конкурентоспроможності держави та сталого добробуту суспільства.

Тому питання вивчення досвіду передових економічно розвинутих країн, їх систем, механізмів та моделей державного регулювання інноваційним розвитком торгово-промислової сфери економіки у практиці їх застосування є вкрай важливим для вирішення поточних та перспективних завдань та викликів, що стоять перед системою державного регулювання України, бо, як зазначають політики та науковці, структурно-технологічні зрушення, що відбулися у роки незалежності, значною мірою мали стихійне спрямування, а основні механізми державного регулювання інноваційним розвитком були здебільшого декларативними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема функціонування, розвитку та практика застосування певної моделі державного регулювання інноваційним розвитком торгово-промислової сфери економіки була і є предметом дослідження багатьох вітчизняних вчених-економістів: В. Бахчисарай, О. Вермінської, В. Гейця, О. Григора, Б. Гриньова, А. Дегтяра, В. Дементьева, О. Колесник, Л. Марчук, Г. Никифорок, В. Сіденко, О. Ядранської.

Напрями вдосконалення методів проектування моделей державного регулювання інноваційного розвитку, техніко-економічного обґрунтування та оперативного моніторингу ефективності механізмів державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери економіки не залишилися поза увагою зарубіжних дослідників: В. Беренса, Р. Друккера, Д. Кларка, Р. Портера, Й. Шумпетера й інших.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на великий теоретичний та практичний внесок вчених, питання вивчення досвіду та підходів до реалізації моделей державного регулювання інноваційним розвитком країн-світових лідерів його адаптації до умов сьогодення та глобалізаційних викликів досі актуально для системи державного регулювання України.

Метою дослідження є розкриття ключових особливостей моделей державного регулювання інноваційним розвитком торгово-промислової сфери економіки у провідних економічно розвинутих країнах та визначення напрямків використання цього досвіду для моделі державного регулювання інноваційним розвитком торгово-промислової сфери економіки України.

Виклад основного матеріалу. У наукових працях при розгляді методів державної підтримки інноваційної діяльності виділяють: європейський, американський та японський підходи до активізації та регулювання інноваційної діяльності.

Причини відмінностей у підходах використання в інструментах підтримки інноваційного процесу визначити надзвичайно складно, оскільки потрібно враховувати велику кількість різних факторів, серед яких: особливості національної культури й історію країни, сучасний економічний стан, які суттєво впливають на прийняття політичних рішень. У країнах із нижчим рівнем науково-технологічного розвитку, ніж у середньому у Європейському Союзі, використовують заходи загального спрямування, які дають змогу підтримувати широке коло напрямків в усіх секторах економіки. У цьому випадку уряд таких країн орієнтується на заходи фіскального стимулювання, які відрізняються між собою тим, що дають змогу ринку і його учасникам самостійно вирішувати, які галузі економіки держави необхідно розвивати [1].

Модель інноваційного розвитку, яка характерна для Сполучених Штатів Америки (далі – США), є традиційною (євроатлантичною) і ґрунтується на

повному інноваційному циклі – від виникнення інноваційної ідеї до масового виробництва готової продукції. Саме США є постійним експортером високих технологій, частка країни на світовому ринку високотехнологічної продукції сягає 39%. Характерною рисою американської моделі інноваційного розвитку є обмежене втручання держави у вирішення проблем інноваційного спрямування. Інноваційну діяльність стимулює, насамперед, сприятливе висококонкурентне бізнес-середовище. Відмітною рисою інноваційної моделі США є налагодження та підтримка стійких зв'язків між освітніми закладами, науково-дослідними установами та бізнес-структурами, їх інтеграція проявилась у створенні потужних науково-виробничих комплексів – технопарків, технополісів, кластерів. Серед найвідоміших технополісів і технопарків США – “Кремнієва долина” в Каліфорнії, “Дослідницький трикутник” у Північній Кароліні, “Шосе 128” неподалік від Бостона, “Алея роботів” у Флориді, технопарки при Гарвардському і Массачусетському університетах тощо. Найважливішими чинниками успішних інноваційних перетворень у США вважаються високий рівень наукових досліджень в університетах, творча ініціатива, ефективна інфраструктура, широкі можливості розвитку інноваційного підприємництва. Завдяки підтримці та виваженій політиці державного регулювання інноваційним розвитком торгово-промислової сфери економіки, крупні технологічні компанії, такі як Apple, Amazon, Google, Microsoft и General Electric, отримали можливість вкладати у розвиток та дослідження високих технологій сотні мільярдів доларів. Нинішня адміністрація США продовжила цю політику на традиційні сектори економіки – промислове виробництво, металургію, сільське господарство. Одним із головних інструментів реалізації цієї моделі є юридичні механізми державного регулювання інноваційним розвитком торгово-промислової сфери, які втілилися у двосторонніх угодах у межах політики “Америка понад усе”, та фінансово-економічні механізми державного регулювання інноваційним розвитком.

Наступна типова модель інноваційного розвитку – європейська, яка відрізняється координацією заходів, що стимулюють інноваційний бізнес країн-членів Європейського Союзу (далі – ЄС) загалом. Ключовими напрямками інноваційних перетворень у країнах ЄС треба вважати структурну перебудову економіки в окремих регіонах, формування новітнього технологічного базису у промисловості, створення інноваційної інфраструктури на рівні світових стандартів. Важливими засобами досягнення поставлених цілей є виконання рамкових програм, посилення інтеграційних зв'язків між освітою, наукою та бізнесом для підвищення ефективності наукових досліджень, створення умов для дифузії знань, стимулювання венчурної індустрії [2]. На сьогодні забезпечення інноваційного розвитку країн Євросоюзу відбувається в межах стратегії розвитку “Європа-2020”. Пріоритетами стратегії розвитку “Європа-2020” є: інтелектуальне зростання – розвиток економіки, що ґрунтується на знаннях; стале зростання – просування вперед до більш ресурсоефективної, екологічно

чистої та конкурентоспроможної економіки; соціально інтегроване зростання – сприяння економіці з високим рівнем зайнятості, що забезпечує соціальну і територіальну згуртованість [3]. На сьогодні країни ЄС працюють над виконанням нової програми “Горизонт-2020” (01.01.2014 р.), яка об’єднала в собі всі рамкові програми Європейського Союзу, присвячені науковим дослідженням та розробленням, конкурентоспроможності та інноваціям. Пріоритетним напрямом реалізації програми є спрямованість на високоефективні еко-, нано-, біо- та інфотехнології. Окрім того, програма спрямована на подолання перешкод співпраці між країнами за допомогою створення багатонаціональних консорціумів із залученням дослідників із усіх країн світу; різноманітними типами організацій, а саме – університетами, науковими центрами, комерційними та приватними підприємствами, зокрема малими та середніми, а також великими компаніями; національними фінансовими фондами, що сприятиме розвитку циркуляції вчених, інформації, знань та технологій. Взагалі, інноваційна політика ЄС передбачає, що витрати на дослідження та розроблення будуть у межах 3% від валового внутрішнього продукту (далі – ВВП), при цьому 2/3 коштів має надходити з підприємницького сектора. Нині частка витрат на дослідження і розроблення перевищила встановлену межу в 3% ВВП лише у двох країнах – Швеції (3,7%) і Фінляндії (3,5%); у трьох країнах вона наближається до цього рівня (Німеччина і Данія – 2,6%, Австрія – 2,5%), а в дев’яти державах (Болгарії, Греції, Кіпрі, Латвії, Литві, Мальті, Польщі, Румунії, Словаччині) є критично низькою – менше 1% ВВП [4].

Цікавим є досвід країн ЄС щодо застосування інструментів та механізмів стимулювання інноваційної діяльності:

- гарантування державою позик;
- пільгове кредитування інноваційного підприємництва;
- податкові пільги;
- банківське кредитування.

Існує декілька підрозділів секретаріатів ЄС, до компетенції яких належить виробіток окремих аспектів економічної політики (конкурентоспроможність, торгівля, телекомунікації, енергетика тощо), але немає єдиного загальноєвропейського органу, що об’єднував би всі ці питання. Загальноєвропейський формат “Друзі промисловості” (нім. Friends of Industry) став першим реальним кроком у цьому напрямку. У подальшому, у доповнення до нього, планується створення ради міністрів промисловості ЄС, на компетенцію якої буде покладена роль регулювання інноваційного розвитку в загальноєвропейському масштабі.

Доцільно відзначити, як позитивний досвід для України, регіоналізацію інноваційного розвитку економік ЄС, а саме створення регіональних центрів розвитку науки – технопаркових структури, технополісів. На сучасному етапі в Європі функціонують понад 200 технопаркових структур: у Великій Британії – 40,

Франції – 30, понад 100 функціонують у країнах Центральної та Східної Європи. До найвідоміших технопарків і технополісів Європи можна зарахувати Кембриджський науково-технологічний парк в Англії, “Софія-Антиполіс” у Німеччині, “Іль-де-Франс” під Парижем (Франція), “Новус Ортус” на півдні Італії, “Силіконовий Глен” у Шотландії, “Ізар-Веллі” у Мюнхені (Німеччина) тощо [5]. Саме такі інноваційні центри займаються впровадженням своїх розробок у галузі високих технологій і наукоємних виробництв та спрямовані на підйом економічного розвитку в регіонах.

Модель інноваційного розвитку, яка притаманна країнам Східно-Азійського регіону (Японія, Південна Корея, Гонконг, Сінгапур), істотно відрізняється від “євроатлантичної”. Відмінною рисою інноваційного розвитку є те, що країни Східної Азії запозичують технології, оскільки у східно-азійському циклі практично відсутня стадія формування фундаментальних ідей і відсутня компонента фундаментальної та прикладної науки. Класичним представником цієї моделі інноваційного розвитку є Японія. Модель інноваційного процесу в Японії заснована на лідерстві великих корпорацій, які володіють значними ресурсами й інтенсифікують інноваційний процес. Характерними рисами японської моделі є значна державна підтримка, співпраця державних структур і корпорацій, налагоджена система комунікацій та обміну інформацією, кооперація і конкуренція корпорацій на різних етапах інноваційного процесу. Особливістю є те, що модель ґрунтується на розвитку прикладних наукових досліджень, на основі яких створюються унікальні зразки нових високоякісних продуктів та технологій у сфері high-tech. Наука в Японії робиться в університетах. При всіх великих університетах країни існують наукові лабораторії, які ведуть дослідження на кошти, одержані здебільшого у вигляді грантів. Провідні співробітники цих лабораторій викладають в університетах, а студенти мають можливість брати участь у дослідницьких проектах. Практично в кожній компанії є відділи науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (далі – НДДКР) [6].

У Японії підтримка інноваційного розвитку здійснюється за допомогою “японських сюданів”, які демонструють усьому світу високу ефективність. Особливістю сюдану є те, що головні фірми створюють під своєю егідою спільні підприємства і розробляють спільні інвестиційні проекти для проникнення у нові сфери. Це дає змогу, об’єднуючи фінансові та інші ресурси і ділячи ризик, готувати прориви в нових напрямках тоді, коли потреба в них стає нагальною. В Україні орієнтація таких фінансово-промислових груп не тільки на внутрішні, а й на зовнішні ринки зумовить постійний інноваційний пошук, що сприятиме подоланню технологічної відсталості українських підприємств [7]. Як приклад інноваційного розвитку групи країн Східної Азії, доцільно відзначити Південну Корею, де основними агентами економічного зростання вважають великі промислові групи. Держава активно підтримує їх прагнення диверсифікувати свою діяльність на основі наукоємних

технологій, щоб підвищити частку експорту в загальному обсязі своєї продукції. У Китаї використовується імітаційна модель інноваційного розвитку, яка базується на активному імпорті зарубіжних технологій та їх промислового опануванні з метою випуску наукомісткої продукції [8]. Трендом цієї моделі є те, що держава приділяє велику увагу науково-освітньому сектору. Значна увага приділяється розвитку науки, інноваційних технологій та створенню наукоємної продукції. Зокрема, фінансування НДДКР у 2011 – 2015 рр. зросло від 1,5% до 2,5% ВВП, при цьому на розвиток передових технологій витрачено 1,5 трлн дол. Кількість наукових співробітників у Китайській Народній Республіці (далі – КНР) збільшилася за останні 15 років у три рази – до 1,5 млн ос. (у США – 1,4 млн, в ЄС – 1,3 млн), число випускників закладів вищої освіти за останні п'ять років зросло майже вдвічі – від 3,4 до 6,3 млн ос., не враховуючи студентів за кордоном (тільки в США навчається 158 тис. студентів). На частку Китаю припадає 8,4% (415 тис. публікацій) світових наукових досліджень, проведених за останні п'ять років. За обсягом фінансування НДДКР Пекін займає друге місце у світі – 141 млрд дол. (12,3%) після Вашингтона – 395 млрд дол. (34%). КНР стала світовим лідером за кількістю заявок на отримання патентів у 2011 р., обігнавши Японію та США. За даними Світового банку, 21% експорту всієї високотехнологічної продукції у світі припадає на Китай (США – 13%). За обсягами використання “зелених технологій” КНР вийшла на перше місце у світі. Для організації сучасних високотехнологічних виробництв у країні створена своя “Кремнієва долина”, функціонують 53 зони наукомістких галузей та більше 70 науково-технічних зон для фахівців, які отримали освіту за кордоном. Найперспективнішими напрямками науково-інноваційної діяльності країна вважає програмне забезпечення, створення систем інформаційної безпеки, формування великих інтеграційних мереж [9]. Ще потрібно звернути увагу на вміння Китаю ефективно використовувати ресурси. Тут йдеться про модель інноваційного розвитку, орієнтовану на використання ресурсної бази країни або певного регіону.

У 2015 р. КНР прийняв Державну програму “Вироблено в Китаї до 2025 року”, де зусилля державної політики стимулювання інноваційного розвитку направлені на 10 ключових секторів економіки, підприємства яких належать до торгово-промислової сфери, серед яких: інформаційні технології, робототехніка, аерокосмічна та судобудівна промисловість та високотехнологічне машинобудування. У 2017 р. КНР оголосила про наміри стати світовим лідером у галузі штучного інтелекту до 2030 р. Із цією метою в червні 2018 р. китайська державна корпорація SMG заснувала технологічний фонд (China New Era Technology Fund) в розмірі 15 млрд дол. інвестиції фонду спрямовані в високотехнологічні компанії як в Китаї, так і в інших країнах світу. Створивши програму “Новий Шовковий шлях”, уряд КНР захищає китайські логістичні компанії та ринки збуту продукції своїх виробників.

Розглядаючи ж моделі державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери економіки країн-найближчих сусідів України, ми бачимо, що практично всім країнам пострадянського простору або країнам колишнього Варшавського Блоку притаманні декілька спільних рис, що мають вкрай негативну тенденцію:

1. Невирішені соціальні проблеми; наявність зовнішнього боргу; низький рівень державної підтримки, стимулювання та фінансування інноваційної діяльності.

2. Слабкі позиції державно-приватного партнерства; низький рівень патентної діяльності. Відсутність спільного партнерського зв'язку “держава – великий бізнес”, торгово-промислова сфера економіки представлена або міжнародними, або місцевими торгово-промисловими групами та існує окремо від державних інтересів.

3. Тільки постає необхідність вирішення питання зв'язку між науковими, освітніми закладами та підприємствами торгово-промислової сфери економіки; ще недостатній рівень освіти; недостатність кадрів для сфери інноваційного підприємництва.

4. Недосконалість правового поля; нерегульованість механізму ліцензування та патентування; відсутність програми модернізації підприємств; відсутність концепції розвитку сфери інноваційного підприємництва; низький рівень інформатизації [10 – 14].

Науковці, враховуючи досвід розвинених країн у сфері активізації інноваційної діяльності, зокрема серед підприємств торгово-промислової сфери економіки, найбільш провідної та наукоємної, пропонують виділяти низку прямих та непрямих методів стимулювання інноваційної сфери в Україні.

До прямих методів належать:

– бюджетне фінансування чи надання кредитів на пільгових умовах підприємствам і організаціям, що здійснюють наукові розробки та готують кваліфіковані кадри;

– безоплатна передача або надання на пільгових умовах державного майна та земельних ділянок для організації інноваційних підприємств;

– створення наукової та обслуговуючої інфраструктури у регіонах, де концентрується науково-дослідна діяльність;

– реалізація цільових програм, спрямованих на підвищення інноваційної активності бізнесу;

– державні замовлення, здебільшого у формі контрактів на проведення науково-дослідних робіт, які забезпечують початковий попит на нововведення, а потім широко застосовуються в економіці країни;

– створення науково-технічних зон із спеціальним режимом інноваційно-інвестиційної діяльності [15].

Серед непрямих методів найбільш пріоритетними є:

– податкові пільги на інвестиції, що здійснюються в інноваційну сферу;

– різноманітні пільги для суб'єктів економічної діяльності, які спеціалізуються на науково-технічних напрямках;

– законодавчі норми, які стимулюють науково-дослідну активність.

Враховуючи досвід провідних, економічно розвинутих країн, у використанні різноманітних моделей державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери економіки, для України доцільно було б використання найкращого досвіду з кожної моделі:

– досвід налагодження та підтримка стійких зв'язків освітніми закладами, науково-дослідними установами та бізнес-структурами, їх інтеграція, що проявилась у створенні потужних науково-виробничих комплексів – технопарків, технополісів, кластерів, яка характерна для моделі Сполучених Штатів Америки;

– методи та форми застосування фінансово-економічного механізму державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери економіки (гарантування державою позик; пільгове кредитування інноваційного підприємництва; податкові пільги; банківське кредитування тощо), позитивний досвід регіоналізації інноваційного розвитку, а саме створення регіональних центрів розвитку науки – технопаркових структур, технополісів, що є характерним для країн ЄС;

– практику співробітництва держави та великих підприємств торгово-промислової сфери економіки в частині залучення та розвитку технологічного співробітництва та наукової діяльності, що характерна для країн Південно-Східної Азії.

Отже, важко переоцінити важливість питання державного регулювання інноваційного розвитку та інноваційної активності торгово-промислової сфери економіки України в умовах глобалізації та розвитку цифрових технологій. Україна, враховуючи її позиції в глобальних рейтингах інновацій, залишається поки осторонь цього процесу, а отже, питання адаптації досвіду застосування моделей та механізмів державного регулювання інноваційним розвитком торгово-промислової сфери економіки від провідних економічно розвинутих країн, із урахуванням національних особливостей, набуває неабиякого значення.

Висновки і перспективи подальших розвідок. На сучасному етапі, враховуючи вплив та виклики глобалізації, інноваційний розвиток економіки належить до головних державних пріоритетів внутрішньої політики таких високорозвинутих країн, як: США, Японія, країни Європейського Союзу та деякі країни Південно-Східної Азії. У країнах, які утримують лідерство у світовій економіці й політиці, економічна політика, яка забезпечує інноваційне економічне зростання, характеризується такими рисами: прогнозуванням, визначенням стратегій і програмуванням національного економічного і технологічного розвитку на довгострокову перспективу.

Проведений аналіз моделей та підходів до державного регулювання інноваційної діяльності дає змогу виділити декілька підходів, що доцільно було

б застосовувати в Україні, в сучасних соціально-економічних та політичних умовах, у структурі комплексного механізму державного регулювання інноваційного розвитку:

– розвиток технопарків та кластерний підхід не тільки в аграрному секторі, а й у високотехнологічному;

– модернізація фінансово-економічного механізму державного регулювання інноваційним розвитком, державне стимулювання інноваційного розвитку;

– комплексна програма розвитку спільних наукових проектів, яка б охоплювала всі аспекти наукового життя (від змін програм підготовки фахівців та працівників до науково-технічного співробітництва у високотехнологічних галузях).

Виважена система державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери економіки – запорука конкурентоспроможності держави та сталого добробуту суспільства.

Список використаної літератури

1. Ядранська О. В. Зарубіжний досвід державного регулювання науки: основні форми та напрями // Збірник наукових праць ДонДУУ. 2016. Вип. 93. Т. 8. С. 63—69. (Серія: Державне управління).

2. Марчук Л. П. Зарубіжні моделі інноваційного розвитку економіки: вибір для наслідування // Економіка і регіон. Полтава : ПолтНТУ, 2011. № 2 (29). С. 201.

3. Сіденко В. Р. Інноваційна модель розвитку ЄС – від Лісабонської стратегії до “Європи-2020” // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. 2011. № 1. С. 118.

4. Там само. С. 117.

5. Марчук Л. П. Зарубіжні моделі... С. 202.

6. Бахчисарай В. Ю. Організаційно-економічне забезпечення формування національної інноваційної системи: світовий досвід // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2013. Т. 18. Вип. 4/1. С. 14.

7. Никифоруk Г. Й. Міжнародний досвід підтримки інноваційного розвитку та можливості його використання в Україні. URL : <http://ena.lp.edu.ua> (дата звернення: 14.06.2020).

8. Марчук Л. П. Зарубіжні моделі... С. 202.

9. Там само. С. 203.

10. Глобальный индекс инноваций 2012 – 2018. URL : http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016.pdf (дата обращения: 24.06.2020).

11. Інноваційна політика зарубіжних країн: концепції, стратегії, пріоритети : інформ.-аналіт. матер. URL : <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48725> (дата звернення: 24.06.2020).

12. Інновації в Україні: Європейській досвід та рекомендації для України. Т. 3: Інновації в Україні: пропозиції до політичних заходів Остаточний варіант (проект від 19.10.2011). Київ : Фенікс, 2011. 76 с.

13. European Innovation Scoreboard 2016. Comparative analysis of innovation performance. 2016. URL : http://www.knowledgetransferireland.com/About_KTI/

Reports-Publications/European-Innovation-Scoreboard-2016.pdf (date of using: 24.07.2020).

14. Програма діяльності правительства Республіки Молдова на 2016 – 2018 годы. URL : http://www.gov.md/sites/default/files/document/attachments/pravitelstvo_respubliki_moldova_-_programma_deyatelnosti_na_2016-2018_g.pdf (дата обращения: 24.07.2020).

15. Інновації в Україні: Європейський досвід та рекомендації для України. Т. 3. Київ : Фенікс, 2013. 76 с.

Статтю подано: 07.12.2020

Статтю схвалено: 22.12.2020

Gibadullin Oleksii Volodymyrovych

Postgraduate student of Economic Policy and Management Department, Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0002-8574-7941

e-mail: kosenko_alica@ukr.net

**EXPERIENCE OF STATE REGULATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT
OF COMMERCIAL AND INDUSTRIAL SPHERE
IN LEADING ECONOMICALLY ADVANCED COUNTRIES**

Problem setting. Studying of the experience of the leading economically advanced countries, their systems, mechanisms and models of the state regulation of innovative development of the commercial and industrial sphere of economy and their practical application is extremely important for solving the current and future problems and challenges facing the system of the state regulation of Ukraine.

Recent research and publications analysis. The issue of studying the experience and approaches to the implementation of models of state regulation of innovative development of the world leading countries in its adaptation to today's conditions and globalization challenges is still relevant for the system of the state regulation of Ukraine.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem lies in revealing the key features of models for the state regulation of innovative development of the commercial and industrial sphere of economy in the leading, economically advanced countries, and determining the areas of using this experience as a model for the state regulation of innovative development of the commercial and industrial sphere of the economy of Ukraine.

Paper main body. When considering the methods of state support for innovation, the following approaches are emphasized: the European, American, and Japanese approaches to activation and regulation of innovation.

As a positive experience for Ukraine, it is worth noting the regionalization of innovative development of the EU economies, in particular, creation of regional centers for the development of science – technopark structures, technopolises.

In Ukraine, it would be appropriate to apply the following models and approaches to the structure of a comprehensive mechanism of the state regulation of innovative development: development of technology parks and cluster approach; modernization of the financial and economic mechanism of state regulation of innovative development, state

encouragement of innovative development; a comprehensive program for developing joint research projects, which would cover all aspects of scientific life – from changes in programs for training specialists and employees to scientific and technical cooperation in high-tech fields.

Conclusions of the research and prospects for further studies. A balanced system of the state regulation of innovative development of the commercial and industrial sphere of economy is a guarantee of state competitiveness and sustainable welfare of society. Given its position in the global rankings of innovations, Ukraine is still on the sidelines of this process; therefore the issue of adapting the experience of models and mechanisms of the state regulation of innovative development of the commercial and industrial sphere of the leading economically advanced countries, taking into account the national characteristics, becomes very important.

Key words: state regulation of innovative development; mechanisms of state regulation; innovative development; commercial and industrial sphere; development of commercial and industrial sphere; economically advanced countries.

References

1. Iadranska, O. V. (2016). Zarubizhnyi dosvid derzhavnoho rehuliuвання nauky: osnovni formy ta napriamy. *Sb. scientific works of the DonNUU*, Vol. 93, Issue 8, pp. 63-69 [in Ukrainian].
2. Marchuk, L. P. (2011). Zarubizhni modeli innovatsiinoho rozvytku ekonomiky: vybir dlia nasliduvannya. *Ekonomics i region*. Poltava: PoltNTU, № 2(29). pp. 201 [in Ukrainian].
3. Sidenko, V. R. (2011). Innovatsiina model rozvytku YeS – vid Lisabonskoi stratehii do “Europa-2020”. *The problems of innovation and investment-driven development*, № 1, pp. 118 [in Ukrainian].
4. Ibid. pp. 117.
5. Marchuk, L. P. (2011). Zarubizhni modeli... pp. 202.
6. Bakhchysarai, V. Iu. (2013). Orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia formuvannya natsionalnoi innovatsiinoi systemy: svitovyi dosvid. *Visnyk ONU imeni I. I. Mechnykova*, Vol. 18, Issue 4/1, pp. 14 [in Ukrainian].
7. Nykyforuk, H. I. (2020). *Mizhnarodnyi dosvid pidtrymky innovatsiinoho rozvytku ta mozhlyvosti yoho vykorystannia v Ukraini*. URL : <http://ena.lp.edu.ua> [in Ukrainian].
8. Marchuk, L. P. (2011). Zarubizhni modeli... pp. 202.
9. Ibid. pp. 203.
10. *Global Index Innovation 2012 – 2018*. (2020). URL : http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016.pdf [in Russian].
11. *Innovatsiina polityka zarubizhnykh krain: kontseptsii, stratehii, priorytety*. (2020). URL : <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48725> [in Ukrainian].
12. *Innovatsii v Ukraini: propozytsii do politychnykh zakhodiv Ostatochnyi variant (proekt vid 19.10.2011)* (2011). *Innovatsii v Ukraini: Yevropeiskii dosvid ta rekomendatsii dlia Ukrainy* (Vol. 3, 76 p.). Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
13. *European Innovation Scoreboard 2016. Comparative analysis of innovation performance*. (2016). URL : http://www.knowledgetransferireland.com/About_KTI/Reports-Publications/European-Innovation-Scoreboard-2016.pdf.

14. Programma deyatelnosti pravitelstva Respubliki Moldova na 2016 – 2018 gody. (2020). URL : http://www.gov.md/sites/default/files/document/attachments/pravitelstvo_respubliki_moldova_-_programma_deyatelnosti_na_2016-2018_g.pdf [in Russian].

15. *Innovatsii v Ukraini: Yevropeyskiy dosvid ta rekomendatsii dlia Ukrainy.* (2013). Vol. 3. Kyiv: Feniks. 76 p. [in Ukrainian].

Paper submitted: 07.12.2020

Paper accepted: 22.12.2020

Цитування: Гібадуллін О. В. Досвід державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери економіки в провідних економічно розвинутих країнах // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 4(65) : у 2 ч. Ч. 2 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. С. 195—206. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.65.2020.226475>).

Citation: Hibadullin, O. V. (2020). Dosvid derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku torhovo-promyslovoi sfery ekonomiky v providnykh, ekonomichno rozvynutykh krainakh. *Efficiency of Public Administration*, Issue 4(65), pp. 195-206. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.65.2020.226475>).